

Postup při překladu gerundivní konstrukce do latiny

Při překladu české věty vyjadřující nutnost („je / není třeba...“, „(ne)musím...“, „(ne)má být...“, „(ne)musí se...“ atd.) postupujeme následujícím způsobem:

- Uvědomíme si, zda je latinské sloveso, které použijeme pro překlad, **přechodné** s předmětem (v akuzativu) nebo **nepřechodné**, případně **přechodné bez předmětu**:
- **přechodné s předmětem** – použijeme **osobní vazbu** (např. *Učitelé mají chválit dívky*)
- **ostatní případy** – použijeme **neosobní vazbu** (např. *Všichni musí zemřít. Bylo třeba poslouchat zákony.*)

Osobní vazba:

Věta *Učitelé mají chválit dívky*.

Pro překlad osobní vazby může pomoci přeformulovat si českou větu do pasivní podoby (*Dívky mají být chváleny učiteli*).

- předmět slovesa bude podmětem v nominativu: *puellae*
- gerundivum se bude shodovat s podmětem: *laudandae*
- sloveso se bude shodovat s podmětem: *sunt*
- činitel (učitelé) bude v dativu: *magistris*

Výsledek: *Magistris puellae laudandae sunt.*

Neosobní vazba

Věta s vyjádřeným činitelem: *Všichni musí zemřít*.

Věta bez vyjádřeného činitele s předmětem: *Bylo třeba poslouchat zákony*

- vytvoříme neosobní konstrukci **-ndum + 3. os. sg. od esse**: *moriendum est* „je třeba zemřít“; *parendum erat* „bylo třeba poslouchat“
- má-li sloveso **předmět**, připojíme ho k neosobní konstrukci **bez změny pádu**: *legibus parendum erat* (*legibus parere* „poslouchat zákony“)
- je-li vyjádřen **činitel**, připojíme ho v **dativu** ke konstrukci: *omnibus moriendum est*

Výsledek: *Omnibus moriendum est.*
Legibus parendum erat.

Postup při překladu gerundivní konstrukce do češtiny

Věty: *Civibus urbs defendenda erat*

Homnibus laborandum est.

Parentibus parendum est.

- nejprve zjistíme, zda má tvar na **-ndum** u sebe **tvar slovesa esse** nebo by ho mohl mít (někdy může být vypuštěn)
- zjistíme, zda je se jedná o **osobní** či **neosobní** vazbu.
 - **Osobní** vazba: **shoda gerundiva s podmětem**, např. *Civibus urbs defendenda erat*.
 - **Neosobní** vazba: **-ndum** + tvar slovesa **esse**, **podmět** (musí být v nominativu, **činitel není totéž co podmět!**) **není vyjádřen** ani **není zřejmý** z kontextu, např. *Homnibus laborandum est*.
- vyhledáme jména, která by v aktivní větě byla **předmětem**: *urbs* nebo *parentibus*
- zjistíme, zda je vyjádřen **činitel** v dativu: *civibus*, *homnibus*
- přeložíme do češtiny, **činitel** (je-li vyjádřen) bude **často podmětem české věty**:

Výsledek: „Občané museli / měli bránit město.“ „Bylo třeba, aby občasně bránili město.“
„Lidé musí pracovat. Je třeba, aby lidé pracovali.“
„Je třeba poslouchat rodiče.“